

Tredje roten, tomt 52

Kvarteret Sparbanken

Femte roten 1637–57v

Kyrkogatan 10 (väster om västra hamnen, norra sidan)

Första roten 1657h–70

Västra delen av 3.52

Anna Daniels (= Daniel Erikssons änka)

mötte Gbg KR 3.4.1638 Peder Olofsson genom Wolter stadsbud rörande en obligation, daterad 21.6.1632 under Daniel Erikssons egen hand lydande på 169 rdr. Svaranden var skulden ständig; sade sig för fattigdoms skull ej kunna betala.

Denna del av 3.52 tillhörde *Daniel Erikssons* arvingar, som också ägde 4.56 (se denna tomt) och beboddes av *Anders Carlsson* 1670–75 och av hans änka 1676–81. Peder Andersson lädertogare fullmäktiggjorde *Sven Ambjörnsson* på egna och svågern *Erik Danielssons* vägnar Gbg KR? 9.6.1668 ”ang den gård våra sal föräldrar Daniel Eriksson och Anna Daniels tillhört, som Anders Carlsson här i staden besitter.”

Gert Brandt d.ä.:s änka

1676–80 Gustavi tomtlängd 1670–81

med *Sven Gullsmed* 1 tomt

Peter Lädertogares änka *Elsa Danielsdotter* (omgift mässingsslagare *Gert Brandt d.ä.*, se 4.56) klagade den 7.1.1681 över att hon inte endast krävdes på tomtpenningar för avlidne *Anders Carlssons* halva tomt utan också presenterades räkning på hans begravningskostnad. Hon begärde värdering av den halva tomten till hennes och stadens betalning, Eftersom tomterna enligt ”Kungl. Dessein” inte borde rivas skulle fiskalen *Hylthenius* upplysa änkefru *Gripenclou* som ägde andra halvan, om att hon antingen borde inlösa ena halvan eller sälja den andra. Res. 13.3.1682: ”Uppå hustru *Elsa Danielsdotters* supplique resolverade rätten att beskicka sahl *Gripenclous* Enkefru om den halfwa tomten, innan derpå något fullkomeligen resolveras kan.” (Själaringning efter *pres. Magnus Gripenclous* änka 29.1.1688)

14.6.1687 beslöts att *Claes segelmakare, Mattis Henriksson glasmästare och Måns Lädertogare* skulle värdera och besiktiga hus och gård (3.52 el 4.56?) efter avlidna hustru *Elsa Daniels* (begr. Chr 27.4.1731) och hennes man mäster *Gert Brandt* (begr. Chr 10.2.1717).

Skepparen Mårten Hammar

omtalas här 1696 som ägare blott av ½ tomt: Ovanför honom i tomtöreslängden står *Johan åkare*, som också ägde en halv tomt. *Mårten Hammars* hustru begravdes D 5.12.1701. *Mårten Hammar* torde ha ärvt denna framtomt på *Kyrkogatan* av sin svärmoder *Anna Anfastdotter* (se nedan). Han omtalas redan den 27.8.1683, då han av *tobaksbesökaren Esbjörn Duus* anklagades för olaga tobaksförsäljning och överfall. Han är inte uppförd i *Långströms borgarlängd* men den 13.6.1692 nämns borgaren och skepparen *Mårten Hammar*. Redarna *Sebastian Tham* och *David Amia* med-

delade den 21.11.1695, att de till ny skeppare i stället för *Joris Chicherin* hade utsett Mårten Hammar för (det tredje i storleksordning av Göteborgs segelfartyg) *skeppet Charitas*. År 1703 avseglade Mårten Hammar till England, därifrån till Ostindien: han avled på hemresan i London (meddelande av fru E Hammar, Stocksund, den 12.3.1968).

Den 26.11.1704 värderades avlidne skepparen Mårten Hammars hus och gård på Kyrkogatan till 270 d smt av *timmerman Lars Torbjörnsson, mäster Jürgen Olander, mäster Conrad snickare och mäster Gregert Deber* (EIIa:17, 20.11.1704).

Enligt Berg (II:5–6, 45) hade skepparen Mårten Hammar barnen:

1) *Mårten Hammar d.y.* Var 1698 kofferdistyrman.

2) *Börge Hammar*, död 1720. Var i holländska ostindiska kompaniets tjänst.

3) *Anna Catharina Hammar*, gift med 1/ styrman Paul Rasmussen Barthengren från Uddevalla; 2/ sergeanten Anders Myrman.

Anna Catharina ärvde hälften av framtomten efter sina föräldrar och inlöste tillsammans med maken Anders Myrman den 3.12.1718 andra hälften av brodern kofferdikaptenen Mårten Hammar d.y. Dessutom återköpte de för 150 d smt baktomten av *handlaren Johan Gercken*, ägare till 4.54–55, eftersom den av Anna Catharinans mormor Anna Anfastdotter hade sålts till en tidigare ägare av 4.55.

1715 svarar Paul Barthengren för gården, vars hus värderades till 120 d smt, lösöret till 20 d smt. Enligt upphandlingslängden 1717 var styrmannen Paul Barthengren fången i utlandet. Han avled snart därefter, ty den 9.3.1719 lät hans efterträdare i äktenskapet sergeanten Anders Myrman lagbjuda hus och gård på Kyrkogatan belägen mellan Engelbrekt saltmätares arvingars gård å östra och skomakaremästare Nils Holms å västra sidan.

Amiralitetskassören och proviantskrivaren Jonas Dahlin

lät 12.6.1721 första resan uppbjuda ett hus och gård på Kyrkogatan beläget mellan borgaren Nils Holms hus och gård på västra och styrman Anders Thorssons å östra sidan, som han tillhandlat sig av sergeant Anders Myrman för 900 d smt den 5.6.1721.

Bildhuggaren och gipsmakaren Joakim Beckman

1730–37 (ibm 1731 *skräddaren G Brinck*, ibm 1734 *Sylvester Kiellanders* fru, han borta till sjöss, hon fattig)

Beckman bytte gård med skräddaren Håkan Billing. Se 4.48.

Skräddaren Håkan Billing

22.2.1745: Skräddaren Håkan Billing hade av avlidne assessor Thams auktionsmedel lånat 150 d smt. Han pantsatte till magistraten sitt ograverade hus och gård beläget mellan änkan Helena Thorsson (3.52 ö) och styrmannen Sal. Hellström,

1747–50: Skräddaremästare Olof Wollin Om honom se 10.23 och 10.88.

1754: Brandvaktskarlen Olof Blomberg, död 14.7.1770 (omtalad i bouppteckning efter glasmästare Lundgren 1754). Sjömannen Sven Lundberg med hus i Haga hade 20.8.1750 av hustru Elin Andersdotter (senare gift brandvaktskarlen Olof Blomberg) lånat 87 d smt. Skrivelsen uppsattes av *kompaniskrivare Johan Anders Blomberg* (före 1760 3.50 Tre Remmare, se Sven Luthman till

vilken Olof Blomberg sålde gård 3.50.) – Se också ½ 10.62. Olof Blomberg ägde halv framtomt 1.78–79 1765. änkan 1775

Östra delen av 3.52

Tillhörde Olof Simonsson, åbo *Måns Joensson skräddare*. Rote 28 1652–55, R10 1657–61 (7.79), rote 1 1662–63, 1662–63 (här 3.52). Se Måns skräddare. Olof Simonsson: se 5.62ö.

Resolutionsboken den 9.5.1671 innehåller följande:

”Skräddaren Hindrich Raas hafwer hyrdt Handelsmannen Olof Simonssons huus på Kyrkogatan under Eekeberget beläget, hwar uti skornsteenens så odugelig är, att han intet kan ellas. Hwarföre be-te Raas hafwer sig företagit det oråd ute på trånga gården under öpen himmel att ella. Hwarom stadstienaren Anders Torsson således betygade att nästförledne fredag fann han i förberörda gård tree bränder under een kettel och bahra himmelen brinnandes, och ingen menniska hoos elden.”

Olof Simonsson förklarade, ”att Henrik Raas hade wegrat honom skornstenen upmuhra och sig sielf der till budit, medan han muremästaren hoos sig hade.” – Henrik Raas bötede 12 mark.

Samma källa den 7.6.1671: ”Samma dag enskyllade skreddaren Henrik Rases hustru honom för sitt uteblifwande uppå laga stämning för hugg uppå en hustru för gjäld hon af honom kreft hafwer.” (Troligen gift Hanthon. Jfr 3.31).

Eldfaran genom Olof Simonssons odugliga skorsten tycks inte ha varit bättre tio år senare. Resolutionsboken den 11.12.1682:

”Bengt murmästare jämte Pehr Olofsson och Olof Larsson murmästare och brandmästaren Pehr slaktare beklagade, huruledes Oluf Simonsson hade en gård under Ekeskogen, hwarest een oduglig skorsten wore, som dhe dels hade nederslaget, berättandes heela skorstenen måste nederrifwas. Beordrades altså Tore stadstienare, att han skulle gå till Olof Simonsson och honom ansäga, att han antingen skorsteenens heelt och alt skulle låta nederrifwa eller ock huset igenläsa, emedan Soldater deruthinnan bohr och Nätter och dagar elda.”

Hustru *Elsebe Westerman* begärde den 5.7.1688 värdering av sin svågers Oluf Simonssons hus och gård belägen under ekeskogen och en plats uti Haga samt på lösören. Till att värdera huset under ekeskogen utsågs *källarmästare Jürgen Christopher Grube, sadelmakaren Hans Jacob* och *Claes segelmakare*.

Lars Tomasson Aschengren (Askengren) blockmakare övertog 1697 3.52ö av Lorens Bene (se 6.36).

1710 omtalas som ägare:

Engelbrekt Andersson saltmätare, burskap 5.5.1704. Hans mor begravdes 19.12.1711. KR 2 och 13.10.1708: Engelbrekt Andersson mot *Börge skräddares änka Maria Johansdotter* genom hennes son *Gabriel Börgesson*.

Engelbrekt Andersson saltmålare klagade 8.2.1712 (EIIa;24) över sina 2 inkvarterade soldater som helt prompt kom till honom klockan 11 om förmiddagen den 3 februari och fordrade ved och ljus.

I berättelsen omtalas en *löjtnant Billijn och fänrik Zeppenneph*. Den sistnämnde fann ”manqvemang” allenast på ett sängtäcke, varför saltmätaren lovade till nästa lördag köpa ett gott sängkläde på Torget. Men som saltmålaren klagade inför rätten: ”Men oaktat allt detta: när nämnde fän-

rik kom ned i gården och fick se en brandstege hänga där, sade han till dessa soldater: Tag den och gå på dess vind och taga eder weed, och hugg sönder, hwad I förekommer till eder förnödenhet, hwar till iag sade, förr skulle iag döö, innan någon mot min wilja skulle gå på min wind och taga hwad han will. Hwarpå bemälte fänrik sade: iag tuhr ränna wärjan i digh, din skurk och hunswott och slog mig i ögonen och över kroppen med sin wärja att hon bugnade, som mina grannar nogsamt kunna wittna”. Sedan fördes Engelbrekt Andersson i arrest. Han begravdes 2.4.1712, alltså 2 mån. efter ovanstående händelse: Avled han av värjskadorna?

Engelbrekt saltmätare var gift Sigrid Torbjörnsdotter. Makarna var barnlösa och efterlämnade enligt bou 27.4.1716 hus på Kyrkogatan, som 1715 värderades till 440 d smt och ärvdes av hennes syskon. Hyresgäst var *Lars måhlarare saltmätare* (lösöre 30 d smt) med gesällen *Jürgen Wedberg* och läregossen *Lars Sundbeck*. Hos Engelbrekt saltmätares arvingar bodde 1717 *Olof Starckmans fattiga änka Ingeborg* och en fattig hustru Anna.

För 650 daler inlöstes 1720 denna gård på Kyrkogatan av Sigrid Torbjörnsdotters syster *Anna Torbjörnsdotter* och hennes man

kofferdibåtsman (1723–), sedan styrman(skepper) *Anders Thorsson Lind* och kallas 1730 hans gård. (Ibm 1723 *stadsbokhållare Gilius Kiärroman* och *murmästare Greger Deber* med läredrängarna *Olof Jönsson* och *Petter Löök*; ibm 1730 *saltmätarna Anders Hultin* (kvar 1732) och *Olof Wittberg*; ibm 1732–1735 *arbetskarlen (borgaren) Willhelm Råberg*, 1735 fattige *timmerman Anders Åberg*.) Testamente den 18.12.1721 mellan Andris Thorsson och hans hustru Anna Torbjörnsdotter (AIIbb II el III). Vittne bl.a. Pehr Asp. Både han och hustrun hade klarat sig utan hjälp av släktingar. Inventarium efter Anders Thorsson Lind upprättades 1736.

Hos Anders Linds fattiga änka Helena Bulin bodde 1741 *båtedrängen Torkel Svensson*, 1740–41 *arbetskarlen Nils Winberg*. ringkarlen *Erik Andersson*. *Sporrsmeden i Norrköping Petter Bulin* var enligt Gbg 24.1.1747 ende arvinge efter dess avlidna syster i staden styrmannen Anders Thorsson Linds änka Helena Bulin.

Glasmästaren Sven Lundgren

Enligt bouppteckningen efter glasmästaren Sven Lundgrens första hustru Anna Elisabeth den 1.9.1747 köpte denne av änkan Helena Bolin (Bulin) på auktion i slutet av 1746 det i bouppteckningen upptagna hus och tomt på Kyrkogatan mellan timmerman Sven Persson i öster och skräddaren Olof Wollin i väster. Enligt bou efter glasmästare Sven Lundgren 30.3.1754 var grannen i väster brandvaktsskarlen Olof Blomberg. Anna Elisabeth hade i ett föregående gifte barnen Anna Elisabeth, Åke (född 1735) och Andreas Åke (född 1737) – hennes svåger var *fammätare Olof Kullman*.

Ägare till gården blev glasmästare Sven Lundgrens änka Anna Maria Schwartz, död 2.7.1800, dotter till *repslagaremästareålderman Johan Georg Schwartz*, född 1706, död 1777. Hon gifte om sig med

glasmästare Hans Jacob Giese

(ägare av båda halvorna av 3.52 1765–75). Han var född 1734, död 8.10.1780, burskap 10.6.1763 som glasmästare, blev ålderman. Efterlämnade (bou 23.5.1781) hus och gård på Kyrkogatan nummer 52 i tredje roten, som övertogs av sönerna Matthias och Christoffer för 1 660 rdr (Berg II:3–4, 405).

1785–90–1800 Glasmästare Gieses änka: 1801–02 hennes arvingars hus (enl en anteckning; *Ost-indiske kaptenen J N Scherman och skräddare Jöns B Schölin*)

1807: Halvsyster till Matthias Giese var glasmästare Olof Börgessons (död 28.11.1800) änka Anna Elisabeth Lundgren, född 1749, död 12.2.1808, dotter till glasmästare Sven Lundgren och Anna Maria Schwartz. Hon efterlämnade (bou 4.8.1808) ett grundmurat stenhus, byggt uppe i gården på tomten 3.52. Det såldes på auktion för 2222:10.8 rdr (värderat 718 rdr banco (Berg II:1–2, 467).

1820 Gieses änkas arvingars hus.